

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آسیب شناسی
نقد و تحلیل تاریخ
باتا کیڈیر تاریخ اسلام
علی حسن بگی

فهرست مطالب:

۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: کلیات
۱۴	کاربردهای واژه تاریخ
۱۵	معیار تاریخی بودن یک حادثه
۱۵	نگرش فلاسفه و دانشمندان به تاریخ
۱۶	آسیب‌شناسی گزارش‌های تاریخی
۱۷	۱. فاصله میان وقوع رویدادها و ثبت آن‌ها
۱۸	۲. تأثیرمبانی فکری گزارشگر بر نقل رویدادها
۱۹	۳. گزارش‌های تاریخی و بی‌اعتنایی به شرایط حاکم بر پدیداری رویدادها
۱۹	الف) ازدواج عمر خلیفه دوم با ام کلثوم دختر امام علی <small>علیه السلام</small>
۲۰	ب) ادیب نیشابوری و اتهام سرقت ادبی
۲۱	۴. بسترسازی رویدادهای تاریخی
۲۱	۵. گزارش‌های تاریخی و دست‌های پنهان در رویدادها
۲۱	تاریخ و اعتماد به آن
۲۳	۲-۳. رعایت قانون المطابقه
۲۴	فایده نگاه تاریخی و مؤلفه‌های آن
۲۴	۱. اعتدال‌گرایی
۲۵	۲. قداست‌زدایی از امور غیر مقدس
۲۶	۳. کاستن زودباوری
۲۶	۴. دور اندیشی در اظهار رأی و نظر
۲۷	اوضاع علم تاریخ در میان مسلمانان
۲۷	۱. کاربردی نبودن تاریخ
۲۸	۲. طبری، امام‌المورخین
۲۹	۳. پدیده تحریف در گزارش‌های تاریخی

۲۹	۱-۳. حاکمان مستبد
۳۰	۲-۳. تأثیر باورهای کلامی
۳۱	۳-۳. فاصله میان وقوع رویدادها و ثبت و ضبط آنها
۳۱	۴-۳. تغییر ارزش‌ها و نگرش‌ها در جامعه
۳۱	۴. مکتب اشعریت
۳۲	۵. تأثیر پذیری از دانای یونان (ارسطو)
۳۳	۶. تاریخ و توقع مسلمانان
۳۳	۷. رسوخ افکار صوفیانه
۳۵	فصل دوم: ابزار نقد گزارش‌های تاریخی
۳۶	نقد
۳۶	قلمرو نقد
۳۶	علل و عوامل اعتبار گزارش
۳۶	۱. شهرت
۳۷	۲. مستند بودن
۳۷	۳. عدم مخالفت با باور کلامی
۳۸	گونه‌های مختلف گزارش‌های تاریخی
۳۸	گونه‌های نقد
۳۹	معیارهای نقد درون دینی عبارتند از:
۳۹	الف) نقل معتبر
۴۲	ب- باورهای کلامی
۴۳	ج) مسلمات فقهی
۴۴	معیارهای نقد برون دینی عبارتند از:
۴۴	الف) عقل
۴۵	ب) دانش‌ها و فنون بشری
۴۵	۱. تاریخ
۴۷	۲. علوم تجربی

۴۸	۳. ریاضیات
۴۸	۴. معماری
۴۹	۵. جغرافیا
۵۰	عقل، یگانه معیار نقد
۵۱	فصل سوم: آسیب‌شناسی نقد تاریخ
۵۲	آسیب‌شناسی نقد
۵۲	۱. نقد و زمینه بی‌اعتمادی
۵۲	۲. یکی انگاشتن نقد رأی با صاحب رأی
۵۲	۳. تساوی انگاشتن نقد با انکار
۵۳	۴. اشتراک لفظی
۵۵	۵. خلط میان دلیل واستبعاد
۵۹	۶. تتبع ناقص
۶۲	۷. خلط میان سکوت و نفی
۶۲	۸. یکسان‌انگاری دیروز و امروز
۶۳	۹. مراجعه به منابع متأخر
۶۵	۱۰. خلط میان رویداد و گزاره
۶۵	خاتمه
۶۵	آسیب‌شناسی انتقاد از مورخان
۶۵	۱. بی‌توجهی به مبانی فکری مورخ
۶۶	۲. بی‌توجهی به دگرگونی افکار عالمان
۶۷	۳. بی‌توجهی به شرایط مورخان
۶۹	فصل چهارم: تحلیل حوادث، پیش‌نیازها و ابزار آن
۷۰	تحلیل
۷۰	پیش‌نیازهای تحلیل
۷۰	۱. عرضه گزارش بر معیارهای نقد
۷۱	۲. اطلاعات صحیح

- ۱-۲. لزوم تفکیک میان گزاره‌های موسوم به گزاره‌های تاریخی ۷۱
- ۲-۲. مأخذشناسی ۷۲
- ۳-۲. فهم صحیح و تنگنا های آن ۷۴
- زمینه‌های بدفهمی گزارش ۷۴
- الف) تصحیف: براساس علم درایة الحدیث، ۷۴
- ج) بی‌توجهی به کاربرد واژه و گونه‌های معنایی ۷۷
- د) آشنا نبودن با قواعد زبان منبع ۷۹
- تحلیل‌های گوناگون از یک رویداد و راز تنوع آن ۸۳
۱. باورهای کلامی ۸۴
۲. اطلاعات و داده‌ها ۸۵
۳. فضا و شرایط تحلیل گر ۸۵
- ابزار تحلیل تاریخ اسلام ۸۶
۱. گزارش‌ها ۸۶
۲. عقل ۸۷
۳. نقل معتبر ۸۸
۴. باورهای کلامی ۹۰
- فصل پنجم: تحلیل، موانع و آسیب‌ها** ۹۱
- آسیب‌شناسی تحلیل ۹۲
۱. شناخت علت یا علل حادثه، ۹۲
۲. هم وزن نبودن علل و عوامل طرح شده ۹۲
۳. تحلیل عاری از قراین و شواهد؛ ۹۲
۴. تکیه به حافظه و شتاب در نتیجه‌گیری ۹۷
۵. تکیه بر شهرت گزارش ۱۰۶
۶. تکیه بر اطلاعات ناستوار ۱۰۸
۷. حصر گرایی ۱۱۱
۸. تعمیم گرایی ۱۱۵

۱۲۲	۹. تقارن (همزمانی) و توالی حوادث و تلقی رابطه علیت میان آنها
۱۲۴	۱۰. نشانیدن مدعا به جای دلیل
۱۲۶	۱۱. یکی انگاشتن دیروز و امروز
۱۲۹	۱۲. خلط میان علل اصلی و فرعی (مباشر)
۱۳۰	۱۳. جزئی نگری به جای کلان نگری
۱۳۱	۱۴. بی توجهی به شرایط حوادث
۱۳۳	۱۵. اشتراک لفظی
۱۳۶	۱۶. خلط میان پیش گویی و پس گویی
۱۳۷	۱۷. تقابل با باطل و تلقی حقانیت
۱۳۸	۱۸. یاری نکردن حق و تلقی همکاری با باطل
۱۳۹	۱۹. تکیه بر باور کلامی
۱۳۹	۲۰. بی توجهی به متون حدیثی
۱۴۱	۲۱. خلط میان امکان با وقوع
۱۴۲	۲۲. خلط میان علت و نتیجه
۱۴۲	۱۲۳. دست‌های پنهان در حوادث
۱۴۳	۲۴. عدم دسترسی به شرایط رویدادها
۱۴۳	۲۵. غفلت از رویدادهای آینده
۱۴۵	نتیجه گیری:
۱۴۷	منابع